

Παντελής Πουλιόπουλος

Έκθεση για το Χαρακτήρα της Διχτατορίας στην Ελλάδα και τα Καθήκοντα του Προλεταριάτου

Γράφτηκε: Ιούλης 1939

Πηγή: *Τα Λαϊκά Μέτωπα* του Συνδέσμου Παντελή Πουλιόπουλου, Αθήνα 1985

Online Έκδοση: Ελληνικό Αρχείο Παντελή Πουλιόπουλου, Σεπτέμβρης 2003

HTML Markup: Αντώνης Μεγρέμης για το *Αρχείο των Μαρξιστών στο Internet*, 2003

1. Η διχτατορία της 4ης Αυγούστου έκλεισε τα τρία της χρόνια. Στο διάστημα αυτό τα κοινοβουλευτικά αστικά κόμματα εξαφανίστηκαν από την πολιτική σκηνή. Οι οργανώσεις της εργατικής τάξης διαλυθήκανε και οι περισσότεροι αγωνιστές της είναι εξόριστοι και φυλακισμένοι. Το προλεταριάτο δε φανέρωσε καμιά αντίσταση. Ο Μεταξάς οργάνωσε εθνικά εργατικά σώματα και τους αγροτικούς συνεταιρισμούς με βάση την «ηγετική αρχή» και τη φασιστική ιεραρχία όπως ο Μουσολίνι και ο Χίτλερ. Οργανώνει κάθε τόσο συγκεντρώσεις λαϊκές όπου τον ανακηρύσσουνε πρώτο εργάτη, πρώτο αγρότη κλπ. της χώρας. Στη Διοίκηση, στην Εκπαίδευση, ακόμα και στην Εκκλησία, εφαρμόζει την ίδια γραφειοκρατική απολυταρχία διαμέσου διορισμένων ηγετών. Ακολουθεί συστηματικά την ολοκληρωτική πολιτική της αυτάρκειας στο οικονομικό πεδίο, απaráλλαχτα όπως ο φασισμός, και δεν παρέλειψε ευκαιρία που να μη δείξει και έμπραχτα τη συμπάθεια του στις φασιστικές χώρες—στο εξωτερικό εμπόριο μέχρι και σήμερα ακόμα απέναντι στους νάτσηδες. Στον τύπο το διευθυνόμενο, στα σχολεία, στα πανεπιστήμια, παντού, διαδίδει κάθε μέρα την ιδεολογία του κυρίαρχου «ολοκληρωτικού» κράτους, του αντικομμουνισμού, του αντιφιλελευθερισμού και της αντικαπιταλιστικής δημαγωγίας. Τέλος δημιούργησε τις φάλαγγες, σώματα παραστρατιωτικά, σαν τις αντίστοιχες οργανώσεις του εθνικοσοσιαλισμού και του φασισμού. Όλη η πολιτική ζωή της χώρας συγκεντρώνεται κάθε φορά στο τι θα πει και τι θα κάνει ο Μεταξάς. Έτσι η Ελλάδα έγινε κι αυτή μια χώρα φασιστική, με Ντούτσε ή Φύρερ τον Ι. Μεταξά.

Τέτοιες διαπιστώσεις και τέτοιο χαρακτηρισμό έκανε ο σταλινισμός. Τέτοιοι και μερικοί τεταρτοδιεθνιστές.

2. Ο σταλινισμός δε χρειάστηκε τόσα πολλά σημάδια για να ιδεί το φασισμό στα βασιλικά διατάγματα που τη νύχτα της 4ης Αυγούστου

1936 διαλύανε το κοινοβούλιο. Από τον καιρό των περιβόητων «δίδυμων αδερφών» [φασισμός = (σοσιαλ) δημοκρατία] και του «φασίστα» Μπρύνιγκ, και πριν ακόμα, είχανε κιόλας χαρακτηρίσει έτσι, κατά καιρούς, και το Βενιζέλο και τον Κονδύλη και τον Τσαλδάρη και κάθε κυβέρνηση που είχε πάρει μέτρα αντιεργατικά ή απλώς παραβιαστικά των λεγομένων δημοκρατικών ελευθεριών της αστικής δημοκρατίας ή του κοινοβουλίου. Οι ηγετικοί σύντροφοι της αδελφής Οργάνωσης (Κ.Δ.Ε.Ε.) (**Κομμουνιστική Διεθνιστική Ένωση Ελλάδας**) χρειάστηκε να περάσουνε μερικοί μήνες ύστερ' από την 4η Αυγούστου, για να φτάσουνε στον ίδιο χαρακτηρισμό και για να βγάλουν απ' αυτόνε μια σειρά «νέων πολιτικών καθηκόντων μας» που τα βάλανε σαν πρόγραμμα, να πούμε, στο «Εργατικό Διεθνιστικό Κόμμα της Ελλάδας», όπως τότε ανακηρύχτηκαν επίσημα με το παράνομο δελτίο τους. Τα «καθήκοντα» αυτά συνοψίζονταν στο ότι ο πολιτικός ρεαλισμός μας επιβάλλει απέναντι στο στερεωμένο πια με την ήττα των εργατών φασιστικό καθεστώς να περιοριστούμε απλώς στην κομμουνιστική προπαγάνδα, στη δημιουργία στελεχών μέσα στην παρανομία και να περιμένουμε κυρίως εξωτερικές νίκες του ευρωπαϊκού προλεταριάτου για να ξαναβάλουμε πολιτικά συνθήματα δράσης κατά της Διχτατορίας σαν εκείνα που ως τώρα είχαμε. Και αφού παρενέπασαν από τότε οι ήττες στην Ισπανία και Γαλλία, η έλλειψη πολιτικών δυνατοτήτων δράσης μαζικής κατά της Διχτατορίας για αόριστο ακόμα διάστημα γίνεται πιο φανερή.

Διαφορετικά είναι τα συμπεράσματα που 'βγαλε ο σταλινισμός από τον ίδιον αυτόν χαρακτηρισμό της κυβέρνησης της 4ης Αυγούστου : Α φού το ΚΚΕ, προδίνοντας τους εξεγερμένους εργάτες της Θεσσαλονίκης στις 9 Μαΐου 1936 στους υποστηρικτές του Μεταξά Φιλελεύθερους και στηρίζοντας στη Βουλή το Σοφούλη —που έδινε την εξουσία στο στρατηγό Μεταξά— βοήθησε πρώτα όσο μπορούσε για να επιβληθεί η διχτατορία της 4ης Αυγούστου, τώρα, σφουγγοκωλάριος των αστικών κομμάτων, εκλιπαρεί τη συμμαχία τους κατά της Διχτατορίας, ενώ αυτά τα κλωτσάνε. Ανυψώνει σε «αντιφασίστες δημοκράτες» αντιδραστικούς αξιωματικούς και υπερθεματίζει στο σωβινισμό του Μεταξά με απερίγραπτη σοσιαλπατριωτική κυνικότητα.

3. Αποτέλεσμα πραχτικό της πρώτης «αντιφασιστικής» πολιτικής : Ολική έκλειψη της τεταρτοδιεθνιστικής ομάδας Κ.Δ.Ε.Ε. από το πρώτο κιόλας εξάμηνο της Διχτατορίας. Είναι πλάνη φανερή να νομίζουμε ότι μόνο στην αριθμητική και οργανωτική αδυναμία της οργάνωσης αυτής οφείλεται η πλήρης αφάνεια της από τις αρχές του 1937, μολονότι και ηγέτες της είταν ελεύθεροι καθώς και μέλη της, και τα τεχνικά της μέσα πολύ επαρκή για λίγα τουλάχιστο παράνομα έντυπα. Το πνεύμα με το οποίο είχανε διαποτιστεί αυτοί

οί σύντροφοι είτανε ντεφαιτιστικό, πνεύμα πολιτικής απάθειας και μηδενισμού : «Δε γίνεται τίποτε».

Αποτέλεσμα πραχτικό του σταλινικού «αντιφασισμού» : Τα 90% της Κ.Ε., των μελών, κεντρικών και τοπικών στελεχών του ΚΚΕ, ο κοινοβουλευτικός ηγέτης του, ο υπαρχηγός του, βουλευτές και η πλειο νότητα των υποψήφιων βουλευτών του και περιφερειακών επιτρόπων του, θεωρητικοί ηγέτες^[1], έγιναν εξωμότες, δήλωσαν επίσημα προσχώρηση στην «πατριωτική πολιτική» της Διχτατορίας «για την υπεράσπιση των συνόρων από τους εξωτερικούς και εσωτερικούς εχθρούς» και αθρόα στρατολογήθηκαν στη μεταξική Οχράνα. Το Σύμφωνο Σκλάβαινα - Σοφούλη βρήκε τη λογική συνέπεια και συνέχεια του στα Σύμφωνο Σκλάβαινα - Μεταξά, κι αυτό προτού περάσει πολύς καιρός αφότου το ΚΚΕ, πρώτο απ' όλα τα δημοκρατικά κόμματα της χώρας, έσφιγγε στο Παλάτι το χέρι του φιλελεύθερου αγγλοφερμένου Γεωργίου Β.

4. Αν το προλεταριάτο της χώρας είχε να διαλέξει ανάμεσα στις δύο αυτές πολιτικές, την εργατομετωπική (**Από το όργανο της ΚΔΕΕ, «Εργατικό Μέτωπο»**) ηττοπάθεια και τη σταλινική σοσιαλπροδοσία, θα στεκότανε σίγουρα απόλυτα ανίκανο να συντελέσει με τη δική του ανεξάρτητη πάλη στην ανατροπή της Διχτατορίας και να προχωρήσει στον ιστορικό δρόμο της οριστικής του απελευθέρωσης από τον καπιταλιστικό ζυγό. Νομίζουμε πως τέτοιο δίλημμα δε μπαίνει μπροστά του. Γιατί και οι πολιτικές διαπιστώσεις είναι σε μεγάλο βαθμό αβάσιμες και τα ηττοπαθή και σταλινικά συμπεράσματα ολωσδιόλου σφαλερά.

Αν μας λέγανε μονάχα ότι ένα καθεστώς που καταργεί το κοινοβούλιο και διαλύει τις εργατικές οργανώσεις πρέπει σήμερα να το λέμε φασισμό, όπως συνηθίσανε να κάνουν οι περισσότεροι φιλελεύθεροι αστοί σ' όλες τις απολυταρχικές χώρες, θα είτανε τότε ζήτημα απλώς να διαλέξουμε την καταλληλότερη προπαγανδιστική ονομασία. Αλλά το ζήτημα είναι όχι για το όνομα παρά για τις **κοινωνικές βάσεις, τα πολιτικά στηρίγματα** της σημερινής διχτατορικής κυβέρνησης στην Ελλάδα και για τα **καθήκοντά** μας απέναντι της. Και είναι γνωστό σε μας ότι η ασάφεια και τα διαφορούμενα στους όρους που κάθε φορά χρησιμοποιούμε, κλείνουνε συνήθως μια εσφαλμένη ή συγχυσμένη αντίληψη για τις οριζόμενες καταστάσεις.

5. Όλοι βέβαια συμφωνάνε ότι υπάρχουνε διαφορές ανάμεσα στη διχτατορία της 4ης Αυγούστου και στο καθεστώς που επικρατεί σήμερα στη Γερμανία ή στην Ιταλία. Αλλά η αλήθεια είναι ότι εκείνα πού βασικά χαρακτηρίζουνε και τα δυο αυτά καθεστώτα δεν υπάρχουνε στην Ελλάδα, έτσι που κι αν αποφασίζαμε ακόμα να μιλήσομε για το «φασισμό της 4ης Αυγούστου», πάλι τα πολιτικά μας συμπεράσματα θα είτανε πολύ διαφορετικά: Στις χώρες εκείνες

η διχταχτορία είναι ένα πραχτορείο του χρηματιστικού κεφαλαίου και των «μη χορτασμένων» ιμπεριαλιστών, που στηρίζεται όμως σε μια μεγάλη μαζική βάση: μικροαστικές (σκόνη του μεταπολέμου) και εργατικές ακόμα μάζες απογοητευμένες από την πείρα της δημοκρατίας (εργάτες απελπισμένοι, προσωρι νά, από την επανάσταση που την πρόδωσαν οι σοσιαλδημοκράτες και οι σταλινικοί). Να από που βγήκαν οι μαζικές και παραστρατιωτικές οργανώσεις (όπου ακούμπησαν και ακουμπούνε σε μεγάλο βαθμό οι διχτατορίες αυτές) - από 'κει βγήκαν οι λυσσασμένοι γραφειοκράτες που συγκροτούνε φασιστικά και έθνικοσοσιαλιστικά σωματεία και τις «συντεχνίες», ένα δήθεν νέο κράτος. Αυτή τη μαζική βάση, βέβαια, ο φασισμός μπορεί σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό να την καταχτήσει είτε πριν είτε μετά το πραξικόπημα του. Προϋποθέτει όμως οπωσδήποτε μια μακρά πείρα των μικροαστικών μαζών από τις ελευθερίες της αστικής δημοκρατίας και του αστικού κοινοβουλευτισμού και μια σχετική απογοήτευση τους στις συνθήκες της μεταπολεμικής χρεοκοπίας αυτού του κοινοβουλευτισμού. Είναι επίσης βέβαιο ότι τις μικροαστικές μάζες που τις εξαγριώ νει και τις σπρώχνει κατά του προλεταριάτου, ο φασισμός τις εξαπατά και τις εξαθλιώνει αλλά τις συγκρατεί με μια καλά οργανωμένη κοινωνική και σωβινιστική δημαγωγία. Στις χώρες αυτές επίσης υπάρχουν από όλη την οικονομική και τεχνική τους διαρρύθμιση οι αντικειμενικές δυνατότητες να υποβληθούνε για ένα κάποιο διάστημα στους οικονομικούς πειραματισμούς της αντιδραστικής χίμαιρας που λέγεται «ολοκληρωτική αυτάρκεια». Παρά τις διαμαρτυρίες ορισμένων κύκλων, η σαπισμένη κεφαλαιοκρατία των χωρών αυτών φτάνει, για τις ανάγκες των εξπανσιονιστικών πολεμικών ετοιμασιών, να ανέχεται και να υποστηρίζει ακόμα την οικονομική αυτή πολιτική της απομόνωσης σαν μια κατάσταση ανάγκης. Σ' αυτό το σύνολο οικονομικών, κοινωνικών και ιστορικών συνθηκών οφείλεται, κατά ένα γενικό τρόπο, η σχετική σταθερότητα των καθεστώτων αυτών ως τώρα. Αυτές εξηγούνε και τη βαθμιαία κατάχτηση της αστικής και μικροαστικής ιντελιγκέντσιας (στη Γερμανία και πολλών junkers **Γερμανοί μεγαλογαιοκτήμονες**) ακόμα μέσα στα πολιτικά, διοικητικά, στρατιωτικά, εκπαιδευτικά επιτελεία του φασισμού. Ετσι ο φασισμός στις χώρες εκείνες έγινε πραγματικά το μοναδικό κόμμα της εθνικής μπουρζουαζίας, μόλο που αυτή διαρκώς αγαναχτεί για τα υπέρογκα έξοδα που της στοιχίζει ο υπερδιογκωμένος παρασιτικός μηχανισμός του φασισμού. Παρ' όλα αυτά είναι γνωστό ότι το σύμπλεγμα από εσωτερικές αντιφάσεις, που έκφραση και επιστέγασμα τους είναι η φασιστική πυραμίδα, τον υπονομεύουνε, σωρεύονται περισσότερες και απειλητικότερες από την ίδια την πολιτική του και θα τινάξουνε την πυραμίδα με την επανάσταση ή τον πόλεμο.

6. Έξω από τα παραπάνω ουσιώδη γνωρίσματα, η ιδιαίτερη αυτή μορφή ταξικής απολυταρχίας του μονοπωλιακού καπιταλισμού, που λέγεται **φασισμός**, είναι **ακατανόητη**. Τον τέτοιο χαρακτήρα του φασισμού στη γένεσή του και στην ιστορική του εξέλιξη, μας τον έχει αναλύσει αριστοτεχνικά η Κ.Δ. στο 3ο και 4ο Συνέδριό της και ο Τρότσκι από το 1931 - 1938 (σύγκριση φασισμού και σημερινού σοβιετικού καθεστώτος στο έργο του «Προδομένη Επανάσταση»). Ποτέ η Αριστερή Αντιπολίτευση και η 4η Διεθνής δεν κουράστηκε ως τώρα να τονίζει ότι δεν είναι φασισμός κάθε δικτατορία που διαλύει τις εργατικές οργανώσεις και χτυπάει τις δημοκρατικές ελευθερίες. Αν με το φασισμό συγκύσουμε κάθε άλλη μορφή απολυταρχίας, δεν συμβάλλουμε ούτε στη σαφέστερη κατανόηση των πολύμορφων αντιφατικών πολιτικών εξελίξεων που γεμίζουν την εποχή μας, ούτε στον ακριβέστερο καθορισμό των αντίστοιχων καθηκόντων του επαναστατικού προλεταριάτου.

7. Ποιό από τα χαρακτηριστικά αυτά γνωρίσματα υπάρχει στην Ελλάδα ή στη Ρουμανία λ.χ. ή σ' όποια άλλη χώρα της Βαλκανικής, όπου, με περισσότερο ή λιγότερο κουτσορεμένα ή και καταργημένα τα κοινοβούλια, δικτατορεύουν οι Αυλές με τις στρατιωτικοπολιτικές τους κλίκες; **Κανένα**. Και γι' αυτό, σωστά το όργανο του αδελφού γαλλικού Κόμματος πέρσι γράφοντας για τη ρουμανική δικτατορία του Καρόλου την είπε όχι φασιστική αλλά **βοναπαρτιστική**. Κι αυτό, μολονότι είναι αλήθεια ότι τη δουλιά που κατά του εργατικού κινήματος την κάνει αλλού ο φασισμός, την κάνουν εδώ οι δικτατορίες των βασιλιάδων και των κλικών τους. Κι αυτό, όσο κι αν πολλά τους μέτρα μπορούμε και 'μείς να τα πούμε φασιστικά. Γιατί, παρ' όλο το ιστορικό τους συγχρονισμό και τους επηρεασμούς που δέχονται τα βοναπαρτιστικά καθεστώτα από το φασισμό, ωστόσο δε διέπονται από τον ίδιο ιστορικό νόμο, ούτε οι τύχες τους ακολουθούνε τον ίδιο δρόμο.

Εδώ οι μάζες δεν πρόφτασαν να γνωρίσουνε με την ίδια τους την πείρα, όπως στη Δύση, δημοκρατία αστική και, άρα, να απογοητευθούνε από τα κοινοβούλια της, έτσι που να περάσουνε στην «αντεπαναστατική απελπισία». Διατηρούνε τις σχετικές αυταπάτες ανέπαφες σε πολύ μεγάλο βαθμό. Και μόλη τη διάλυση των παλιών κομμάτων τους και μ' όλη τη δυσπιστία σε πολλούς παλιούς αρχηγούς, η μεταξική φιλολογία τις αφήνει ασυγκίνητες, και περιμένουν ακόμα τα κόμματα τους στο βάθος της συνείδησης τους, αν και έχουν τώρα πέσει σε πολιτική απάθεια. Ότι ο Μεταξάς βάσταξε τρία χρόνια και όμως δε μπόρεσε μ' όλες τις λυσσασμένες και πολυέξοδες προσπάθειές του να κάνει ούτε καν υποτυπώδικα ένα κόμμα, ούτε ένα επιτελείο δικό του, ούτε καν ένα κυβερνητικό συγκρότημα - οι πολιτικοί φίλοι του τον άφησαν και στη σύνθεση η κυβέρνησή του μοιάζει σαν καράβι σε τρικυμισμένη θάλασσα που

κάθε τόσο πετάει στη θάλασσα τους επιβάτες του — αυτό ίσα-ίσα δείχνει πόσο άστοχη **υπερτίμηση των δυνάμεων της δικτατορίας αυτής κρύβει ο χαρακτήρισμός της σαν φασισμού.**

8. Ο ιδιαίτερα οδυνηρός αντίχτυπος της οικονομικής κρίσης και οι οξείες κοινωνικές της συνέπειες στη χώρα ως τα 1935-1936 και η πολιτική αναρχία που επακολούθησε έναν πολύ παρατεταμένον εμφύλιο πόλεμο μεταξύ των δυο μεγάλων αστικών παρατάξεων, έκανε κάτι πα ραπάνω από ένα προπαγανδιστικό επιχείρημα εκείνο που ο Βενιζέλος έλεγε μετά το κίνημα του 1935, ότι η παλινόρθωση θα οδηγούσε σε μια βασιλική δικτατορία κάτω από τις δεδομένες συνθήκες. Ο ίδιος άλλωστε εξέφραζε τις τάσεις της ελληνικής κεφαλαιοκρατίας όταν πολύ πρωτύτερα έθετε το ζήτημα της πιο συγκεντρωμένης και ισχυρής εκτελεστικής εξουσίας με περιορισμό του κοινοβουλίου. Αλλά στις πραγματικές αυτές τάσεις της κυρίαρχης τάξης ο Μεταξάς ζήτησε να δώσει μια μορφή απροσάρμοστη στις συνθήκες, τις κοινωνικές, πολιτικές, οικονομικές της χώρας, μορφή που είναι απλώς μια κακή μίμηση με αστείες πολλές φορές εκδηλώσεις και χαρακτηριστικές αντιφατικότητες. Η φασιστική προπαγάνδα του γι' αυτό μένει απλή φιλολογία στο μεγαλύτερο μέρος. Το οικονομικό ευαγγέλιο της «αυτάρκειας» βρίσκεται σε τόσο κατάφωρη αντίθεση με τον οικονομικό και τεχνικό οπλισμό μιας μικρής οικονομίας υποτελούς στο εξωτερικό, ώστε όχι μόνο είναι άπραγματοποίητη, αλλά και παρουσιάζει το ακατανόητο για μια ολοκληρωτική χώρα φαινόμενο, ο Φύρερ να ευαγγελίζεται με τους λόγους του τον παράδεισο της οικονομικής αυτάρκειας, ενώ οι οικονομικοί εκπρόσωποι του καθεστώτος (Δροσόπουλος, Τσουδερός κλπ) να αποδείχνουν στις επίσημες εκθέσεις την ανοησία μιας τέτοιας πολιτικής για την Ελλάδα.

9. Την αδυναμία της Δικτατορίας να οργανώσει νέες μαζικές βάσεις για ένα «νέο κράτος» μας φτάνει να τη δούμε στην ιστορία του «συντεχνιακού κράτους» που προανήγγειλε πριν δυόμιση χρόνια ο Μεταξάς. Από τότε η υπόθεση αυτή λησμονήθηκε και η λογοκρισία πήρε διαταγή να μη την ξαναθυμίσει ποτέ. Ακούσαμε να υποστηρίζεται σοβαρά εξ' αφορμής των λαϊκών συγκεντρώσεων που γίνονται με την αστυνομία, με την απειλή των απολύσεων και με τους περίεργους της Κυριακής, ότι η Δικτατορία «αρχίζει να επηρεάζει και εργάτες» με την εργατική της νομοθεσία. Ίσως και αγρότες με την αγροτική της νομοθεσία. Είναι αλήθεια ότι καταβάλανε μεγάλη προσπάθεια, το δεύτερο ιδίως χρόνο, να φτιάξουνε, κατά μίμηση των φασιστικών, «εθνικά» μαζικά σωματεία εργατών. Και μεγάλη προπαγάνδα οργανώθηκε γύρω από τις συλλογικές συμβάσεις και το κατώτατο όριο ημερομισθίου. Αλλά τα μέτρα αυτά ούτε κατάλληλα είτανε να κερδίσουν υπέρ της

Διχτατορίας εργάτες, ούτε κερδίσανε και γι' αυτό η προσπάθεια εγκαταλείφτηκε περνώντας στη ρουτίνα ενός «Υφυπουργείου Εργασίας» με θεσιθήρες μερικούς παλιούς εργατοκάπηλους. Το επίπεδο ζωής και η αγοραστική δύναμη του ημερομίσθιου έπεσαν αναμφισβήτητα. Σε πολλούς κλάδους τα μέτρα φέρανε τεχνητή ανεργία με τη δυνατότητα αυθαίρετων απολύσεων. Ελάχιστα,, ιδίως υπαλληλικά, τμήματα (τραπεζιτικοί λ.χ.) πήρανε κάτι παραπάνω. Οι κοινωνικές ασφαλίσεις, ενώ καθιέρωσαν μια μόνιμη φορολογία πάνω στον εργατικό και υπαλληλικό μισθό, ισχύουνε μόνο για το εργατικό ατύχημα - κατάχτηση άπα το 1914 - μόνο που έπαψαν να το αποζημιώνουν ολάκαιρο οι εργοδότες. Η ασφάλιση της ασθένειας που άρχισε σε δύο-τρία κέντρα είναι σχεδόν ένας εμπαιγμός στην πράξη, ώστε κάθε άλλο παρά μπορεί να κερδίσει οπαδούς της Διχτατορίας μέσα στην εργατική τάξη που η ζωή της γενικά **χειροτέρευε**. Τα σωματεία που διοικούνται από τους υπαλλήλους και πράχτορες του Υφυπουργείου (της Ασφάλειας, τον πρώτο χρόνο της Διχτατορίας) δεν έχουνε καμιά μαζική ζωή, μόλο που σε μερικούς κλάδους και σε μερικά κέντρα κατά καιρούς ένας αριθμός εργάτες, μπροστά στην έλλειψη κάθε οργανωμένου μέσου αμύνης κατά της εργοδοτικής επίθεσης, πήγανε σε συνελεύσεις σωματείων όχι για να ζητωκραυγάσουνε τη Διχτατορία αλλά για να ζητήσουν εφαρμογή των φιλεργατικών υποσχέσεων. Σε τέτοιες περιπτώσεις είχαμε κινήσεις εργατικές που τις φοβήθηκε πραγματικά το Υφυπουργείο Εργασίας και «παρέπεμψε την υπόθεση» στα άλλο Υφυπουργείο (Ασφαλείας), όπως συνέβηκε στην Αθήνα, Πειραιά, Σαλονίκη. Κανένα τμήμα της εργατικής τάξης δεν υπάρχει που να μη μισεί τη Διχτατορία. Το κυριότερο της κατόρθωμα, η δημιουργία ενός ισχυρού δικτύου αστυνομικών πραχτόρων στα μεγάλα προλεταριακά κέντρα, η απογύμνωση από στελέχη εργατικά, η πικρή απογοήτευση από το μοναδικό εργατικό κόμμα, το ΚΚΕ, η έλλειψη μίας νέας ταξικής ηγεσίας, ενός νέου Κ.Κ., και ο αντίχτυπος των ήττων στην Ευρώπη, όχι η «εργατική πολιτική» του Μεταξά - είναι οι λόγοι της συνεχιζόμενης παθητικότητας μέσα στην εργατική μας τάξη. Αλλά μια οποιαδήποτε ρωγμή στο οικοδόμημα της Διχτατορίας, μια οποιασδήποτε λογής κρίσιμη κα τάσταση στον οικονομικό, πολιτικό-στρατιωτικό τομέα, θα μπορούσε να δώσει την ευκαιρία να εκδηλώσει ενεργά τη συσσωρευμένη μοριακή αντίσταση που τώρα αδρανεύει σε βουβή αγανάχτηση.

10. Η χειροτέρευση της οικονομικής θέσης στα εργαζόμενα στρώματα του αγροτικού πληθυσμού είναι μεγαλύτερη, ιδίως στην Πελοπόννησο, παρ' όλες τις δύο πρώτες καλές εσοδείες. Το χρεοστάσιο της Διχτατορίας, ενώ δεν έδωσε τίποτε περισσότερο απ' ότι είχανε δώσει τα παλιά αγροτικά χρεοστάσια και θα 'δινε οποιαδήποτε η παράταση τους κάτω από την πίεση του φόβου αγροτικών εξεγέρσεων, ασφάλισε νομοθετικά το μεγαλύτερο

τοκογλύφο, την Τράπεζα, και έστησε παγίδες στους φτωχούς οφειλέτες για όφελος των ιδιωτών τοκογλύφων, ενώ ταυτόχρονα χειροτέρευσε τις πιστωτικές δυνατότητες στην ύπαιθρο. Κατά της κτη νοτροφίας πάρθηκαν μέτρα εξοντωτικά. Ανακούφιση άξια λόγου σε κανένα τμήμα του αγροτικού πληθυσμού δε δόθηκε. Αστυνομικές τρομοκρατίες στα χωριά εντείνουν περισσότερο την αγανάκτηση, πράγμα που φαίνεται από τη συνεχιζόμενη ως τα σήμερα αθρόα διάλυση κοινοτικών συμβουλίων, όχι μόνο των εκλεγμένων παλιά, αλλά και των διορισμένων από τη Διχτατορία. Η διχτατορική κυβέρνηση δεν κέρδισε ούτε τους χωρικούς με το μέρος της, μόνο που αυτοί είναι η παθητική εφεδρεία των βοναπαρτιστικών καθεστώτων.

Η σωβινιστική λύσσα της Διχτατορίας εκδηλώνεται, ιδίως από τον τελευταίο χρόνο των τρελλών πολεμικών εξοπλισμών, με την εξαπόλυση ενός κύματος τρομοκρατικών διώξεων κατά των εθνικών μειονοτήτων, και ιδιαίτερα της μακεδονικής, που η ζωή της γίνεται τώρα αφόρητη και η αγανάκτησή της ογκώνεται. Ένα τμήμα του πληθυσμού της χώρας πάνω από 10%, οι τρομοκρατούμενες εθνικές μειονότητες βλέπουνε στη διχτατορική κυβέρνηση την πιο μισητή ενσάρκωση του καθεστώτος της εθνικής τους καταπίεσης.

11. Επειδή ακριβώς το έδαφος, οικονομικά, κοινωνικά, πολιτικά, δε σηκώνει τις φασιστικές απομιμήσεις του στρατηγού Μεταξά, γι' αυτό το όλο το «ολοκληρωτικό» ευαγγέλιο, που ακούραστα ευαγγελίζεται τρία χρόνια τώρα, δε βρίσκει απήχηση όπως βρήκε αλλού, αλλά γίνεται δεχτά με μειδιάματα ή με σκεπτικισμό από την αστική και μικροαστική διανόηση. Κανένας σοβαρός διανοούμενος, επιστήμονας, της αστικής τάξης δεν καταχτήθηκε από τη Διχτατορία, που κυβέρνησε ως τώρα δίχως δικό της επιτελείο ή με δανεικές υπηρεσίες και με ένα-δύο υπαλλήλους της Εθνικής Τράπεζας σαν βοηθούς και παρατηρητές του χρηματιστικού κεφαλαίου μέσα στο υπουργείο. Τόσον η ευγνωμοσύνη της ελληνικής κεφαλαιοκρατίας στο Μεταξά που διάλυσε τις εργατικές οργανώσεις κι άφησε παντοδύναμο τον εργοδότη στην επιχείρηση με τη βοήθεια του χωροφύλακα και του χαφιέ, όσο κι η ανοχή της και υποστήριξη της ακόμα σ' όλα τα μέτρα που ασφαλίσανε το μέγαλωμα των κερδών της - λ.χ. συνέχιση και ένταση μιας σκανδαλώδους δασμολογικής προστασίας - είναι δίχως άλλο πολύ μικρότερες από τη δυσπιστία της στην τυχοδιωχτική και σπάταλη οικονομική πολιτική του και, σήμερα προπαντός, στην εξωτερική του πολιτική και στην ικανότητά του να τη βγάλει από μια εξαιρετικά κρίσιμη και επικίνδυνη διεθνή θέση.

12. Ο Μεταξάς έκανε επιτέλους και το μεγάλο πείραμα: να δημιουργήσει τις δικές του πολιτικοστρατιωτικές μαζικές

οργανώσεις πάλης. Έκανε την πρώτη κρούση στην Αθήνα το Μάρτη του 1938 εξοπλίζοντας ομάδες φαλαγγιτών. Το πείραμα απότυχε οικτρά εμπρός στην αντίσταση των φαντάρων, που τους ξυλοκοπήσανε και απειλήσανε τα γραφεία τους, και των αξιωματικών. Από τότε η Ε.Ο.Ν. (**Εθνική Οργάνωση Νεολαίας Σημ. Π.Β**) περιορίστηκε σε μια κίνηση εθνικιστική, μορφωτική, εορταστική και αθλητική της νεολαίας, σχολικής και πανεπιστημιακής ιδίως, με τη βοήθεια του μηχανισμού του Υπουργείου Παιδείας και των σχολείων. Η εθνικιστική προπαγάνδα, που διεξάγεται μέσα σ' αυτούς τους σχηματισμούς, είναι αξιοπαρατήρητη και ο Μεταξάς, μετά την αποτυχία των άλλων του προσπαθειών σ' αυτό το πεδίο, ικανοποιείται με την ελπίδα να θεμελιώσει μαζικά το «νέο κράτος» του μετά μια 10ετία, όταν η Ε.Ο.Ν., που διαπαιδαγωγεί τώρα, θα έχει ανδρωθεί ! Αν όμως εδώ δεν υπάρχει ο κίνδυνος να δημιουργήσει ο Μεταξάς μετά μια 10ετία το «φασιστικό» του κράτος, ωστόσο την Ε.Ο.Ν, πρέπει οι κομμουνιστές να την αντικρύσουν σαν ένα πραγματικό κίνδυνο, που, αν δεν καταπολεμηθεί σωστά και δραστήρια, θα μπορούσε κάτω από ευνοϊκές συνθήκες να προμηθεύσει αύριο στους εργοδότες υλικό για την κατάπνιξη του εργατικού κινήματος πολύ χειρότερο ίσως από τα παλιά Ε.Ε.Ε. (**Εθνική Ένωση Ελλάδας**).

13. Οι πολιτικές βάσεις της Διχτατορίας, τα μηχανικά της στήριγμα, οι αυλικό αξιωματικοί, έχουν αλληλεγγύη με το Βασιλιά, φοβούνται τον κλονισμό του θρόνου του που θα 'τανε κίνδυνος και για την ίδια την ξεχωριστή κάστα τους. Αλλά είναι πολλές οι περιπτώσεις που φανερώνανε πολύ χαρακτηριστικά την εχθρότητά τους στο στρατηγό Μεταξά. Η εναντίωσή τους αυτή είναι πολύ παλιά, συνεχίστηκε κατά τη διχτατορική τριετία και εντάθηκε τώρα με τις αγωνιώδεις ανησυχίες και του σώματος των αξιωματικών για την εξωτερική θέση της χώρας (οργάνωση σειράς συνωμοτικών κινήσεων και αποτυχημένων πραξικοπημάτων, προσέγγιση μερίδων βασιλικών και δημοκρατικών και αποτάχτων αξιωματικών).

Έτσι η διχτατορία της 4ης Αυγούστου στην Ελλάδα παρουσιάζεται και στο οικονομικό και κοινωνικό έδαφος όπου κυβερνάει, και στη μηχανική ακόμα βάση όπου στηρίζεται, πολύ πιο αδύνατη και ασταθής από όσο φαίνεται, ίσως η πιο αδύνατη από όλες τις βαλκανικές διχτατορίες. Κι αυτό μόλο που έκλεισε τα τρία της χρόνια. Είναι γνωστό ότι σ' άλλες βαλκανικές χώρες ή βοναπαρτιστική Διχτατορία μετράει περισσότερες από μία τριετίες (ο ανιψιός Βοναπάρτης μετά το πραξικόπημα του 1850 χρειάστηκε 20 χρόνια για να πέσει).

14. Ο σ. Τρότσκι διαπίστωσε, καθώς ξέρουμε, πολλές ομοιότητες ανάμεσα στη βοναπαρτιστική απολυταρχία του Στάλιν και στη φασιστική διχτατορία, μόλο το βασικά διαφορετικό τους

χαρακτήρα. Ο ίδιος, είπε ότι ο φασισμός μετά την κατάληψη της εξουσίας γίνεται μια σύγχρονη μορφή βοναπαρτισμού που στηρίζεται στον αστυνομικογραφειοκρατικό μηχανισμό του κράτους και παρουσιάζεται σαν υπέρτατος διαιτητής των αντίπαλων ταξικών δυνάμεων. Στην Ελλάδα δεν έχουμε ένα φασισμό που κατέλαβε την εξουσία, αλλά έχουμε μια αυλική μηχανορραφία που ανέβασε στην κυβέρνηση ένα ραδιούργο, στερημένο από κάθε πολιτική δύναμη, αφού οι δύο μεγάλες αστικές πολιτικές παρατάξεις ισορροπούσανε στο κοινοβούλιο ανίκανες να δώσουνε κυβέρνηση συνταγματική και η εργατική τάξη, προδομένη από το κόμμα της, ήταν ανίκανη να αντισταθεί. Αν ο Μεταξάς παρουσίασε τον εαυτό του σαν σωτήρα της χώρας από μια επικείμενη τότε κοινωνική επανάσταση - όπως αυτό έγινε με το φασισμό στη Γερμανία, Ιταλία - αυτό ήταν ένα ψέμα για να σκεπάσει το πραξικόπημά της η Αυλή. Όταν όμως ακούμε ηγέτες της Κ.Δ.Ε.Ε. να λένε το ίδιο που λέει ο Μεταξάς, ότι δηλαδή στα 1936 είχαμε στην Ελλάδα μια επαναστατική κατάσταση, τότε πρέπει να πούμε ότι οι σύντροφοι αυτοί είναι καταπληχτικά υπερβολικοί και δεν μας δίνουν έτσι καθόλου δείγματα ρεαλιστικού πνεύματος. Τα γεγονότα της Θεσσαλονίκης (Μάης 1936) και η προηγούμενη και κατοπινή ζύμωση δείξανε μόνο ότι, αν το ΚΚΕ δεν πρόδινε τις εξεγερμένες μάζες στους βοηθούς του Μεταξά Φιλελεύθερους (Ζάννα, Μαυροκορδάτο) η εργατική τάξη μπορούσε να κερδίσει τότε μια μεγάλη νίκη, να στερεώσει και μεγαλώσει τις κατακτημένες θέσεις της και να δημιουργήσει καλλίτερες συνθήκες για τους τελικούς της αγώνες. Προπαντός μπορούσε **τότε ασφαλώς να τσακίσει τα σχέδια για την επιβολή της δικτατορίας**. Αυτό είναι το έγκλημα του σταλινισμού στην Ελλάδα, το πιο μεγάλο ως τον καιρό του ερχόμενου πολέμου: **τη δικτατορία της 4ης Αυγούστου την έκανε δυνατή η προδοσία του ΚΚΕ**. Δεν υπήρχαν ακόμη στην Ελλάδα το 1936 αντικειμενικές και υποκειμενικές συνθήκες για την κατάληψη της εξουσίας από το προλεταριάτο και δεν είναι σωστό υπεύθυνα στελέχη του Κόμματός μας να τολμούνε με τόση ελαφρότητα την αντίθετη διαπίστωση, όπως ακούσαμε μια νύχτα στη Βάρκιζα μπροστά σ' ένα Γάλλο σύντροφο.

15. Είναι λοιπόν η σημερινή δικτατορία στην Ελλάδα μια **βασιλική** δικτατορία, μια σύγχρονη μορφή βοναπαρτισμού, που παρουσιάζεται σαν «εθνικός», ανώτερος ισορροπητής αντιπάλων δυνάμεων που ο άκριτος ανταγωνισμός τους έφτασε σε αδιέξοδο. Είναι μια δικτατορία που διαλύει το εργατικό κίνημα με μια αχαλίνωτη τρομοκρατία για να συντηρήσει και αναπτύξει τους όρους της εκμετάλλευσης της κυρίαρχης τάξης πάνω στις μάζες και προπαντός για να τις ετοιμάσει ολόπλευρα για το νέο ιμπεριαλιστικό πόλεμο. Στηρίζεται στη βασιλική χωροφυλακή, στην αστυνομία και στο σώμα των βασιλικών αξιωματικών. Οι επιτυχίες της αντίδρασης στο εξωτερικό ενισχύσανε και την ελληνική δικτατορία, όπως οι

αντίστοιχες ήπτες του ευρωπαϊκού προλεταριάτου έρριξαν περισσότερο το φρόνημα των Ελλήνων εργατών και συντελέσανε στην παράταση της παθητικότητας τους.

16. Οι εσωτερικοί κ' οι εξωτερικοί λόγοι, που εξηγηθήκανε παρα πάνω, έκαναν ώστε η παθητικότητα των μαζών απέναντι στη Διχτατορία να παραταθεί περισσότερο από όσο πολλοί από μας περιμένανε. Τα γεγονότα όμως αυτά, χωρίς καθόλου να αλλάζουνε το χαρακτήρα της κυβέρνησης της 4ης Αυγούστου και άρα τα βασικά μας απέναντί της καθήκοντα, επιβεβαιώνουν ίσα-ίσα τη διαπίστωση της Ενωτικής Συνδιάσκεψης της Ε.Ο.Κ.Δ.Ε. (Φλεβάρης 1937) ότι η εργατική τάξη και οι εργαζόμενοι όλοι πρέπει με το ενιαίο μέτωπο πάλης στις επιχειρήσεις, στη συνοικία, στα χωριά να μην αφήσουν ούτε την παραμικρή δυνατότητα, νόμιμη και μη, για να διεκδικήσουνε καθημερινά τις οικονομικές και πολιτικές τους απαιτήσεις και να συντονίσουνε τους μερικούς αγώνες τους προς την κατεύθυνση της ανατροπής της Διχτατορίας, χωρίς **καθόλου να εξαρτούνε την εκτέλεση των αμέσων αυτών καθηκόντων από το εξωτερικό**. Και είναι αυτονόητη η ανάγκη για μια ακριβή κάθε φορά εκτίμηση των συγκεκριμένων δυνατοτήτων της αντιδιχτατορικής πάλης.

17. Μερικοί σύντροφοι τεταρτοδιεθνιστές, για να αποδείξουν ότι τέτοια καθήκοντα δε μπαίνουν από τη νέα πραγματικότητα, ισχυρίζονται ότι η Συνδιάσκεψή μας έρριψε το ανεδαφικό σύνθημα της γενικής πολιτικής απεργίας κατά της Διχτατορίας, ότι σήμερα ενιαίο εργατικό μέτωπο είναι αδύνατο με την ανυπαρξία οργανώσεων κι ότι η Ε.Ο.Κ.Δ.Ε. σ' αυτό το πεδίο δε μπόρεσε να κάνει τίποτε ως τώρα. Αλλά το σύνθημα της γενικής απεργίας δε ρίχτηκε σαν σύνθημα δράσης, όπως και θαρά αυτό φαίνεται στα ντοκουμέντα, αλλά απλώς σαν υπόδειξη της τελικής μορφής που θα μπορούσε να κορυφώσει όλους τους μερικότερους αντιδιχτατορικούς αγώνες των εργατών αν αυτοί οδηγούσανε σ' επιτυχή αποτελέσματα. Η Συνδιάσκεψη δε μπορούσε να καθορίσει ούτε καθόρισε διαστήματα για την ανατροπή της Διχτατορίας. Διαπιστώνοντας όμως καθαρά την «ήττα» και την «παρατεινόμενη παθητικότητα» της εργατικής τάξης, δεν παρέλειπε να καθορίσει σαν άμεσο καθήκον των κομμουνιστών να συμμετάσχουν ενσυνείδητα με την πολιτική τους ζύμωση και προπαγάνδα και με το παράδειγμά τους στην προετοιμασία μια αναζωπύρωσης. Και θα έφτανε μόνο να διαβάσει κανείς τις προκηρύξεις και τα φύλλα του «Προλεταριάτου» που κανονικά κάθε μήνα κυκλοφόρησε σ' όλο το διάστημα της Διχτατορίας, για να γνωρίσει από εκεί τη συγκεκριμένη πραχτική πάλη κατά της Διχτατορίας που έκανε η Ε.Ο.Κ.Δ.Ε. μέσα σε ανείπωτες δυσχέρειες και που αυτή προκάλεσε τη λύσσα της μεταξικής Οχράνας κατά των αγωνιστών της. Ενώ οι σύντροφοι της Κ.Δ.Ε.Ε., πα' όλη τη «ρεαλιστικότερη» στάση τους,

οφείλουνε να ομολογήσουν ότι όχι απλώς δεν έδρασαν από τις αρχές του 1937, αλλά **δεν υπήρξαν** καν σαν μια αντιδιχτατορική πολιτική οργάνωση. Να διαφορά των δύο πολιτικών στο πεδίο της πράξης.

Μια τέτοια κριτική κατά της Συνδιάσκεψής μας θα είταν άξια προσοχής μόνον αν μας υποδείκνυαν εξτρεμιστικές τυχόν ενέργειες ή αλλιώτικα σφαλερές όπου οδηγήθηκε η Ε.Ο.Κ.Δ.Ε. εξαιτίας μιας υπερτίμησης των δυνατοτήτων αντιδιχτατορικής πάλης του προλεταριάτου. Τέτοια όμως κριτική ούτε μας γίνεται ούτε μπορεί να μας γίνει (ιδιαίτερα μάλιστα από συντρόφους που βλέπανε το ξέσπασμα της κοινωνικής επανάστασης το 1936 στην Ελλάδα).

18. Όσο για το ζήτημα του ενιαίου μετώπου, μετά την αξιοθρήνητη κατάπτωση του ΚΚΕ - που προβλέφτηκε από τη Συνδιάσκεψή μας - και τα χτυπήματα που δέχτηκαν όλες οι οργανώσεις, οι δυνατότητές του περιορίζονται τώρα. Δε χάνονται. Και θά 'τανε πολιτική απερισκεψία να αποκλείσουμε, με μια αντίθετη απόφασή μας τώρα, όλες τις περιπτώσεις ενιαιομετωπικής συμπαράταξής μας με σταλινικούς, αρχειομαρξιστές, σοσιαλιστές, ακομμάτιστους εργάτες στις επιχειρήσεις, στη συνοικία, παντού, σε κοινές κινήσεις είτε διεκδικητικές αμέσων πολιτικοοικονομικών απαιτήσεων, είτε σε ζυμώσεις υπογραφών, είτε σε συγκεντρώσεις αντιδιχτατορικές κλπ. Άλλωστε πρέπει νά 'χομε υπ' όψη ότι η πάλη για την ανατροπή της Διχτατορίας όχι μόνο το ενιαίο ταξικό μέτωπο περιλαμβάνει, αλλά πιθανό να μας βάλει μπροστά στην ανάγκη για συγκεκριμένους πραχτικούς σκοπούς, να εφαρμόσαμε και την ταχτική «χτυπάμε μαζί, προχωρούμε χωριστά» με δημοκράτες αντιδιχτατορικούς. (Βλέπε σχετική ανάλυση σε άρθρ; του «Προλετάριου»).

19. Η μεγάλη μπουρζουαζία της χώρας, ενώ έχει κάθε λόγο να είναι ευχαριστημένη από την κυβέρνηση Μεταξά για την κατάπνιξη του εργατικού κινήματος και για την προσπάθεια της συστηματικής εθνικιστικής διαπαιδαγώγησης της νεολαίας, διατηρεί ωστόσο αμείωτες τις παλιές της ανησυχίες για το χειρισμό της εξωτερικής της πολιτικής από το Μεταξά στην περίπτωση του πολέμου. Από την άλλη μεριά, βλέπει ότι θα είτανε πολύ δύσκολο για την επιτυχή διεξαγωγή του πολέμου να δημιουργηθεί μια ατμόσφαιρα «εθνικής ενότητας» και ενθουσιασμού πολεμικοῦ μέσα στις μάζες με μια κυβέρνηση τόσο απομονωμέ νη από τις μάζες, δίχως δική της πολιτική μαζική οργάνωση, δίχως αξιόλογο πολιτικό επιτελείο δοκιμασμένο, όπως είναι η σημερινή, και - που είναι σπουδαιότατο σήμερα - δίχως το πιο μορφωμένο και εμπειροπόλεμο τμήμα του σώματος των αξιωματικών, που είναι έξω από το στρατό συνδεμένος με τα κοινοβουλευτικά κόμματα. Μετά τα γεγονότα της Αλβανίας την άνοιξη 1939 και ιδίως μετά την αγγλοτουρκική πολεμική συμφωνία, ο στρατηγός Μεταξάς αναγκάστηκε να δεχτεί να

υψη ρετήσει την ανεπιφύλαχτα αγγλόδουλη πολιτική του Βασιλιά για να μείνει στην εξουσία. Φαίνεται ότι η δυσπιστία των πολιτικών κύκλων της Αγγλίας - Γαλλίας προς τον παλιό φίλο του καίριου και καινούργιο φίλο του χιτλερισμού Μεταξά δεν έχει σβήσει. Ωστόσο η σχετικώς μακρά εξαφάνιση των κοινοβουλευτικών κομμάτων από την πολιτική σκηνή και η απουσία κάθε πολιτικής δραστηριότητάς τους έκαναν την αγγλογαλλική διπλωματία δισταχτική σε αποφασιστικές επεμβάσεις για το σχηματισμό μιας κυβέρνησης που να εμπνέει απόλυτη εμπιστοσύνη στις δυτικές δημοκρατίες. Μια τέτοια επέμβαση όμως δε θα έπρεπε ν' αποκλειστεί αν ξεσπούσε ο πόλεμος η ακόμα αν η ένταση στην Ανατολική Μεσόγειο ή στα Βαλκάνια χειροτέρευε πιο απειλητικά. Η Αυλή θα επιδίωκε σε τέτοιες κρίσιμες στιγμές—όπως και στις ημέρες της άμεσης πολεμικής απειλής εξαιτίας του αλβανικού τον περασμένο Απρίλη - μια συνεργασία των κομμάτων με το Μεταξά. Οποιαδήποτε όμως από τις παραπάνω ενδεχόμενες κυβερνητικές μεταβολές δε θα άλλαζε ουσιωδώς το συγκεντρωτικό καθεστώς της αστυνομικής και στρατιωτικής καταπίεσης πάνω στους εργαζόμενους, αλλά μόνο θα ζητούσε να το σκεπάσει για να τραβήξει ευκολότερα τις μάζες στον πόλεμο. **Στην προλεταριακή πρωτοπορία καθήκοντα ξεχωριστά** θα βάλει η σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό **αναζωογόνηση της πολιτικής δραστηριότητας των μαζών** που θα συνόδευε το συνδυασμό μιας πολεμικής κρίσης με μια κρίση της κυβέρνησης Μεταξά.

Μετά την εγκαθίδρυση της φασιστικής Ιταλίας στα Βαλκάνια οι ανταγωνισμοί και οι ιμπεριαλιστικές δολοπλοκίες στη χερσόνησο πήραν ακόμα μεγαλύτερη έκταση. Η θέση της ελληνικής μπουρζουαζίας στο πεδίο της εξωτερικής πολιτικής έγινε εξαιρετικά μειονεχτική ιδίως ύστερ' από την τέλεια διπλωματική απομόνωση όπου απείλησε να τη φέρει η ως τότε εξωτερική πολιτική των ελιγμών του Μεταξά: Σχετικά πολύ μεγάλη έκταση συνόρων ευπαθών στη Θράκη, Μακεδονία, Ήπειρο - μεγαλοσέρβικη απειλή στο λιμάνι της Θεσ/νίκης με απειλούμενη, συνεργασία της Ιταλίας - βουλγαρική απειλή στην Ανατολική Μακεδονία. Αυτή η κατάσταση θα έκανε τον αγγλογαλλικό προσανατολισμό αναπότρεπτο για την ελληνική μπουρζουαζία, ανεξάρτητα ακόμα από τους άλλους λόγους που υπήρχανε. Μια ανοιχτά φιλική προς τον Άξονα πολιτική είναι σήμερα περισσότερο από κάθε άλλη φορά ακατανόητη στην Ελλάδα, εκτός μόνο με το περικάλυμμα της «ουδετερότητας» όπως στα χρόνια του κωνσταντινισμού. Αλλά μια τέτοια πολιτική - δημαγωγική γιατί θα χαϊδεύε δόλια την αντιπολεμική διάθεση των μαζών - θα είτανε κι αυτή στην ουσία μια πολεμική πολιτική λακέδων του ξένου ιμπεριαλισμού (γερμανοϊταλικού) και θά 'πρεπε αμέσως ν' αποκαλυφτεί σαν τέτοια μπροστά στους εργαζόμενους. Η άλλη πολιτική του πολέμου στην υπηρεσία του αγγλογαλλικού ιμπεριαλισμού, ενώ θα χρησιμοποιεί σαν κρέας για κανόνια τους

εργάτες και χωρικούς της χώρας στη σύγκρουση των δυο μεγάλων ιμπεριαλιστικών συνασπισμών για την ηγεμονία της Ευρώπης, από το άλλο μέρος θα επιδιώκει τις ειδικές βλέψεις και της ντόπιας κυρίαρχης τάξης, τη διατήρηση των εδαφών εκμετάλλευσης που κατάχτησε με τους παλιούς πολέμους στη Μακεδονία, Θράκη, νησιά και ταυτόχρονα την επέχτασή τους στη **Μακεδονία, Αλβανία, στα Δωδεκάνησα, στην Κύπρο.**

20. Κεντρικά πολιτικά καθήκοντα που μπαίνουν στο συγκροτούμενο νέο Κομμουνιστικό Κόμμα είναι η ανατροπή της Διχτατορίας και η πάλη κατά του πολέμου. Μέσα στις σημερινές συνθήκες της πιο άγριας τρομοκρατίας οι κομμουνιστές-διεθνιστές οφείλουν να οργανώσουν τον αγώνα κατά της Διχτατορίας ξεκινώντας από τις άμεσες οικονομικές και πολιτικές διεκδικήσεις των εργαζομένων και να συνδέσουν στενά την όλη αντιδιχτατορική πάλη με την πάλη κατά του πολέμου. Αποκαλύπτοντας στις μάζες τα πολεμικά σχέδια της Διχτατορίας και των άλλων αστικών κομμάτων, καταγγέλλοντας την προδοσία του σταλινικού κόμματος, τις καλούμε, με την πραγματοποίηση του ενιαίου εργατικού μετώπου, στον αγώνα για τις συνδικαλιστικές και πολιτικές ελευθερίες, για τις άμεσες διεκδικήσεις τους. Με την οργάνωση παράνομων επιτροπών (ενιαιομετωπικών όπου είναι δυνατό) στα εργοστάσια, στις στρατιωτικές μονάδες, στις συνοικίες, παντού όπου μπορούμε, να οδηγήσουμε το προλεταριάτο κι όλες τις εργαζόμενες μάζες για την καταπολέμηση των πολεμικών σχεδίων της ελληνικής μπουρζουαζίας και την υπεράσπιση των μειονοτήτων από την εξουθενωτική καταπίεση που υφίστανται. Να τις οδηγήσουμε όταν θα ξεσπάσει ο πόλεμος στη μετατροπή του σ' εμφύλιο για τη Σοσιαλιστική Ελλάδα, τη Βαλκανική Σοσιαλιστική Ομοσπονδία και τις Ενωμένες Σοσιαλιστικές Πολιτείες της Ευρώπης.

Ακροναυπλία, Ιούλης 1939.

Σημειώσεις

[1] Σκυτάλης, Γληνός. Ο τελευταίος είναι ελεύθερος τώρα στην Αθήνα, προφανώς με ρητή υπόσχεσή του ότι δε θα ενοχλήσει την κυβέρνηση. Ο σοφός αυτός κύριος μπορεί έτσι να φαίνεται πιο «αξιοπρεπής» προδότης από το Σκλάβαινα και το Μόσχο.